

Θεανθρωπισμός - Θέωση (Μέρος Β΄)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Με πολλούς τρόπους οι άγιοι Πατέρες μας, που έπαθαν τη θέωση (δηλαδή βιωματικά και όχι διανοητικά), περιγράφουν τους όρους της μακαριότητας αυτής

στην οποία εισήλθαν και η οποία αποτελεί είσοδο στην «κατάπαυση» του Υιού του Θεού, στην μακαρία γαλήνη της τέλει ακινησίας και απαθείας ως προς το πονηρό, εντρυφώντας στη θεία θεωρία και καταλαμπόμενοι από το θείο και άκτιστο φως.

Η θεοαγχιστεία αυτή, με την οποία, κατά τον Απ. Πέτρο, «έχουμε γίνει μέτοχοι της θείας φύσεως» (Β' Πέτρ. α' 4), πραγματοποιείται με τη μετοχή στις θείες και άκτιστες ενέργειες του Θεού. Έτσι, γινόμαστε με τη βοήθεια της χάριτος ό,τι είναι ο Θεός κατά φύσιν. Σ' αυτό απέβλεπε εξ αρχής η δημιουργία μας ως όντων κατ' εικόνα και ομοίωση του Δημιουργού. Αφού λοιπόν ο Θεός σαν τέτοιο θέλησε να πλάσει τον άνθρωπο, είναι φανερόν ότι περιεχόταν στα σχέδια της θείας Πρόνοιας η τελείωσή του μέσα στα πλαίσια της θεώσεως, διότι η εξαιρετική αυτή κατασκευή του (ως όντος με ψυχή νοερά, λογική, αθάνατη, αυτεξούσια και ζωοποιούσα, που έχει δηλ. την ικανότητα ζωοποίησεως του υλικού σώματος και προικισμένη με πνευματικές δυνατότητες) σ' αυτό και μόνο κατέληγε το αποτέλεσμα. «Θέλοντας δε —λέει ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός— ο Δημιουργός Λόγος να δείξει αυτό, δημιουργεί τον άνθρωπο από δύο στοιχεία, την άορατη και ορατή φύση»· και συνεχίζει λέγοντας: «και το τέλος του μυστηρίου είναι η κίνηση προς τη θέωση».

Δυστυχώς, παρά την υπεροχή αυτή και τον τόσο δυναμισμό, ο οποίος προίκιζε τη φύση του, ο άνθρωπος δεν πέτυχε την προοριζόμενη τελείωσή του, επειδή εμποδίσθηκε από την πτώση του. Επανόρθωσε όμως την καταστροφή από τη πτώση η πανάγαθος του Θεού οικονομία διά της ενανθρωπήσεως του Θεού Λόγου. Η «από την αρχή της συλλήψεως» πραγματική και υποστατική ένωση των δύο φύσεων στο πρόσωπο του Σωτήρα Χριστού, αποτελεί ήδη από μόνη της απολύτρωση και θέωση της ανθρώπινης φύσεως, σύμφωνα με τη διδασκαλία των Πατέρων μας.

Εδώ όμως (με την ενανθρώπηση δηλ. του Υιού του Θεού) το μυστήριο παίρνει νέες, τεράστιες διαστάσεις, διότι όση και να ήταν η κατά χάριν θέωση του ανθρώπου με τη μετοχή του στα θεία χαρίσματα, δεν ήταν εν τούτοις δυνατό να επιτευχθεί η υποστατική ένωσή του με την μακαρία Θεότητα, όπως έγινε τώρα με τη σάρκωση του Θεού Λόγου. Αφού ενώθηκε ασυγχύτως, υποστατικά, ο Θεός Λόγος, με όλο τον άνθρωπο, μένει αδιαίρετος κατά τη Θεότητα και ανθρωπότητα, «και είχε στον εαυτό του όλη την (ανθρώπινη) φύση για να την επανορθώσει ολόκληρη επαναφέροντάς την στην πρώτη κατάσταση. Μας φόρεσε με τη δική του σάρκα. Διότι είμαστε όλοι σ' αυτόν επειδή έγινε άνθρωπος», λέει ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας.

Στο σημείο αυτό ο Απ. Παύλος κάνει ένα θαυμάσιο παραλληλισμό. «Μέσω ενός

ανθρώπου μπήκε στον κόσμο η αμαρτία και μέσω της αμαρτίας ο θάνατος. Κι' έτσι εξαπλώθηκε ο θάνατος σ' όλους τους ανθρώπους, γιατί όλοι αμάρτησαν...». Και συνεχίζοντας καταλήγει στην διά του Ι. Χριστού σωτηρία. «Κι' όπως η παρακοή του ενός ανθρώπου έκανε όλη την ανθρωπότητα αμαρτωλή, έτσι και με την υπακοή του ενός θα αναγνωριστούν όλοι δίκαιοι από το Θεό...». Όπως βασίλευσε ο θάνατος από τον Αδάμ πάνω σε όλους τους ανθρώπους, έτσι και τώρα εμείς που καταγόμαστε όχι πλέον από τον πρώτο, τον παλαιό Αδάμ, αλλά από τον νέο, τον Χριστό, θα μετάσχουμε στη θεία ζωή Του. Όπως ο Αδάμ διά σαρκός και αίματος γεννά τους απογόνους του, έτσι και ο Κύριός μας Ι. Χριστός με την πίστη σ' Αυτόν και τα μυστήρια της Εκκλησίας Του, μας γεννά πνευματικά (Ρωμ. ε' 12-21).

Η ανθρώπινη φύση, πριν από την πρόσληψή της από το θείο Λόγο, δεν κατάφερε να επιτύχει τον καθολικό της προορισμό· απόδειξη η πτώση των πρωτοπλάστων. Επομένως, η σάρκωση του Θεού Λόγου, (η πρόσληψη δηλ. από τον Κύριό μας της ανθρώπινης φύσης), δεν είναι απλώς η συμπλήρωση ενός κενού, μιας αδυναμίας, αλλά μια αναδημιουργία, μια κτίση «καινή», μια δωρεά —μυστήριο ανερμήνευτο για όλα τα κτιστά όντα, αισθητά και νοητά, και μια ανεκκλήρητη και απερίγραπτη εκδήλωση αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο και τα υπόλοιπα δημιουργήματα.

«Άνθρωπος έγινε ο Θεός και Θεός ο άνθρωπος· ο άνω ήλθε κάτω στη γη σύμφωνα με το σχέδιο του και ο άνθρωπος που ήταν κάτω ανέβηκε στον ουρανό λόγω φιλανθρωπίας· ο Θεός ήλθε στη γη και ο άνθρωπος στον ουρανό, όλα αναμείχθηκαν· έγινε μια γενιά Θεού και ανθρώπων», λέει ο άγιος Χρυσόστομος. Ο δε Παύλος, αυτό το ανέκφραστο μυστήριο διατρανώνει όταν γράφει· «Δική του γενιά (του Θεού) είμαστε»(Πράξ. ιζ' 28). Με το Θεανθρώπινο αυτό σχέδιο, που στον Χριστό ενώθηκαν αδιαίρετως οι δύο φύσεις, αποκτά ο άνθρωπος προνομιακή θέση σ' ολόκληρη την κτίση, διότι με κανένα άλλο κτίσμα δεν κοινώνησε η θεία φύση υποστατικά.

Επειδή στον άνθρωπο Χριστό (τον Θεό Λόγο δηλαδή που ανέλαβε ολόκληρη τη φύση μας) «κατοικεί όλη η θεότητα σωματικά» (Κολ. β' 9), γι' αυτό κι εμείς με Αυτόν, γεμίζουμε θεοποιό Χάρη και φθάνουμε «στη τελειότητα που μέτρο της είναι ο Χριστός» (Εφεσ. δ' 13) γινόμαστε Θεοί κατά χάριν. Έτσι ο άνθρωπος τώρα δεν έχει μόνο μέσα του την πρόθεση και θέληση του καλού, για την τελείωσή του, αλλά και τη δύναμη με την ενέργεια της Χάριτος με την οποία η θεία Υπόσταση του Λόγου προίκισε τη δική μας φύση. Η ανθρώπινη φύση, με την ανέκφραστη ένωσή της με τη θεία φύση στο Πρόσωπο του Θεού Λόγου, αποβάλλει τη φθορά που προήλθε από την αμαρτία, ανακαινίζεται, αναδημιουργείται και κληρονομεί την αθανασία και αφθαρσία, αναλαμβάνουν μέσα σ' αυτήν οι θεοειδείς χαρακτήρες της εικόνας του Θεού και επιτυγχάνεται η κατά χάριν προς τον Θεό ομοίωση.

«Αυτός (ο Θεός) έγινε άνθρωπος για να γίνουμε εμείς θεοί» λέει ο Μ. Αθανάσιος. «Οι χριστιανοί με τη χάρη του Κυρίου γίνονται θεοί, και γίνονται μ' αυτήν ό,τι είναι ο Θεός εκ φύσεως», προσθέτει ο άγιος Ιω. ο Δαμασκηνός.

Η μεγάλη αγαθότητα του Χριστού μας δεν μετάδωσε μόνο τη χάρη στην ανθρώπινη φύση μας, αλλά μας δίδαξε και τον τρόπο της πρακτικής ενέργειας όλων εκείνων των μέσων και στοιχείων που μας οδηγούν στην επιτυχία της τελειώσής μας. Η διεξαγωγή του αγώνα με σωστή μέθοδο είναι απαραίτητη, επειδή, όπως γνωρίζουμε, η πάλη μας δεν είναι προς αίμα και σάρκα (προς ανθρώπους), αλλά προς τους πονηρούς δαίμονες (Εφεσ. ς' 12), οι οποίοι αδίστακτα, ανύστακτα, ακούραστα και πεισματικά ζητούν την καταστροφή μας.

Γι' αυτό ο Κύριός μας συμπεριέλαβε στα πάνσοφα σχέδιά του όλη την κατάσταση του ανθρώπου, ώστε διά της προσωπικής του παρουσίας σ' όλα τα στάδια της ζωής μας, από της βρεφικής ηλικίας μέχρι της τέλειαν ανδρικής, να διδάξει πρακτικά το δυνατό της εφαρμογής των θείων εντολών και να δώσει ζωντανό παράδειγμα της κατά Θεόν ζωής. Στην παιδική του ηλικία «έκανε υπακοή», λέει η Αγ. Γραφή, στους θεωρούμενους γονείς Του, τον Ιωσήφ και την Μητέρα Του. Δωδεκαετή τον βρίσκουμε στο ναό να ερωτά και να συζητά με τους δασκάλους του Ισραήλ. Σε όλη την παιδική και νεανική του ζωή «πρόκοβε στη σοφία και μεγάλωνε, και η χάρη που είχε ευαρεστούσε το Θεό και τους ανθρώπους» (Λουκ. β' 41-52). Όταν δε έφθασε στην ανδρική ηλικία, τον βλέπουμε να αποσύρεται στην έρημο να νηστεύει, να αγρυπνεί, να αγωνίζεται και να νικά το διάβολο που τον πολεμούσε με τους τρεις περιεκτικούς πειρασμούς.

Όλες τις αρετές τις έδειξε έμπρακτα στον πανάρετό Του βίο, γι' αυτό δικαίως έλεγε· «ποιός από σας μπορεί να αποδείξει πως έκανα κάποια αμαρτία;» (Ιω. η' 46). Ολόκληρη η έκταση και ο τρόπος της πνευματικής ζωής, από την πράξη μέχρι τη θεωρία, οι σωματικές και ψυχικές αρετές που συντελούν στην κάθαρση από τη Χάρη και το φωτισμό και την τελείωση της προσωπικότητάς μας, αποδείχτηκαν εφαρμόσιμες και δυνατές, κατά το παράδειγμα του Ιησού μας. Έτσι κλείνει κάθε στόμα που προβάλλει προφάσεις, και καθίσταται υπόδικος όλος ο κόσμος στο Θεό. Γι' αυτό και ο Απ. Παύλος παρακινεί όλους μας, «ας έχουμε τα μάτια μας προσηλωμένα στον Ιησού, που μας έδωσε την πίστη, την οποία και τελειοποιεί...τρέχουμε με υπομονή το αγώνισμα του δύσκολου δρόμου, που έχουμε μπροστά μας» (Έβρ. ιβ' 1-2).

Μετά λοιπόν από το έμπρακτο παράδειγμα του Χριστού και τόσων αγίων, ποιός, από όσους θέλουν, φοβάται την εγκράτεια ή ποιός είναι δυνατό να την κακίζει; Ποιός τώρα αμφιβάλλει για την ανάγκη μόνωσης και προσευχής; Ποιός τώρα δειλιάζει στην αρετή της ολιγάρκειας ή της ακτημοσύνης, ακόμα και αν βρίσκεται μέσα στην κοινωνία; Ποιός μπορεί να αρνείται την αγάπη, την πραότητα, την καλωσύνη προς τον συνάνθρωπό του, όταν ο Χριστός δέχεται με τόση ηρεμία το φίλημα του προδότη;

Το συμπέρασμα είναι ότι δεν αρκέσθηκε ο Λυτρωτής μας στην προστακτική υπόδειξη των θείων του εντολών, δεν αρκέσθηκε στη χαρισματική δωρεά της θείας Χάρης Του, αλλά συγκαταβαίνοντας με τον ανερμήνευτο τρόπο της θείας Του κενώσεως φόρεσε τη δική μας φύση, ώστε οι θείες Του δωρεές να μην είναι απλώς χαρισματικές αλλά και κληρονομικές, κατά το νόμο της συγγένειας. Επειδή οι άνθρωποι έχουν σάρκα και αίμα, λέγει ο Παύλος, επήρε κι Αυτός τα ίδια και έγινε όμοιος με εμάς, για να μας κάνει τέκνα Θεού, «κληρονόμους μεν Θεού, συγκληρονόμους δε Αυτού» (Ρωμ. η' 17).

Ποια είναι τα κύρια μέσα για την τελείωση του προορισμού μας, πάλι ο Κύριός μας θα μας διδάξει. «Κάνετε μαθητές μου όλα τα έθνη—παραγγέλλει στους μαθητές Του— και διδάξτε τους να τηρούν όλες τις εντολές που σας έδωσα»(Ματθ. κη' 19-20). Το «να τηρούν όλες...», αναφέρεται ασφαλώς στις θείες Του εντολές, που η τήρησή τους είναι το απαραίτητο καθήκον μας το οποίο περιλαμβάνεται στην πρώτη και μεγάλη εντολή: «Ν' αγαπάς τον Κύριο τον Θεό σου μ' όλη τη καρδιά σου και μ' όλη τη ψυχή σου και μ' όλο το νου σου»(Ματθ. κβ' 37). Η τήρηση των θείων εντολών είναι η απόδειξη της αγάπης μας προς τον Θεό. Να τι λέει σχετικά ο ίδιος ο Κύριός μας: «Εκείνος που κρατά τις εντολές μου και τις εκτελεί, αυτός με αγαπά...Όποιος με αγαπά θα τηρήσει το λόγο μου. Κι ο Πατέρας μου θα τον αγαπήσει, και θα έρθουμε σ' αυτόν και θα κατοικήσουμε μαζί του.»(Ιω. ιδ' 21-23).

Αυτή την ακρίβεια στην τήρηση των θείων εντολών επεσήμαναν οι Πατέρες μας, και ο καθένας, με όση δύναμη είχε, βιαζόταν σ' όλη του τη ζωή να την πετύχει. Μιμούμενοι τον Κύριό μας, ο οποίος άρχισε την αποστολή του έμπρακτα ώστε μετά να διδάξει, έτσι και αυτοί επιδόθηκαν στο έργο τους όχι θεωρητικά και αφηρημένα, αλλά με βάση την έμπρακτη εφαρμογή των θείων εντολών. Η μεγάλη πείρα της ανθρώπινης τραγωδίας έδειχνε τον άνθρωπο να συντρίβεται και να καταστρέφεται μέσα στις τόσες αιτίες και αφορμές του κακού· αυτό έπειθε τους

Πατέρες μας ότι είναι απαραίτητη και η αποχή και η απομάκρυνση από το κακό, αλλά και η εξυγίανση των αισθήσεων και του νου.

Φιλοσόφησαν το νόημα των ηθικών εντολών και διαπίστωσαν ότι δεν είναι άλλο παρά η απόκτηση των θείων αρετών που αποκρούουν τις αντίστοιχες κακίες και ταυτόχρονα θεραπεύουν τις αρρωστημένες αισθήσεις και το σκοτισμένο νου. Αυτό ακριβώς είναι εκείνο που συνήθως ονόμαζαν «πρακτική». «Αρχή σοφίας φόβος Κυρίου», λέει η Γραφή και, «με το φόβο του Κυρίου αποφεύγει κάποιος το κακό». Αφού πίστεψαν πρώτα, φοβήθηκαν τον Θεό· κι αφού κράτησαν τον θείο φόβο, αυτός τους ξύπνησε το ζήλο· ο ζήλος τους θέρμανε και τους διήγειρε τη φιλοπονία ένεκα της οποίας «φύλαξαν (για τους λόγους του Κυρίου) οδούς σκληράς». Η φιλόπονη εφαρμογή των εντολών και μάλιστα των περι τα σωματικά, τους προκάλεσε πρωτίστως τη συναίσθηση της αμαρτωλότητας· η συναίσθηση αυτή έφερε το πένθος και «το δάκρυον»· το δάκρυ προκάλεσε το θείον έλεος, την άφεση, την κάθαρση, το φωτισμό· ο φωτισμός οδηγεί στην αγάπη και η αγάπη προκαλεί την τελείωση και την απάθεια και τη θέωση.

Συνεχίζεται....

Πηγή: vatopaidi.gr